

KSK-notat nr.: 81/2015 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak: **Istad Kraft AS/Malme og Røshol kraftverk**

Fylke/kommune: Møre og Romsdal/Fræna

Ansvarlig: Øystein Grundt

Sign.:

Saksbehandler: Erik Roland

Sign.:

Dato: 01.09.2015

Vår ref.: NVE 200900914-35 ksk/ero

:

Søknad om tillatelse til Malme og Røshol kraftverk i Fræna kommune, Møre og Romsdal fylke

Innhold

Sammendrag	1
NVEs konklusjon	3
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering	16
NVEs konklusjon	23
Forholdet til annet lovverk	24
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	26
Vedlegg	28

Sammendrag

Istad Kraft AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Malme og Røshol kraftverk ved å utnytte fallet mellom kotene 115 og 47 i Malmeelva. Det søkes også om tillatelse etter energiloven å få bygge og drive kraftverket med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer.

Fræna kommune er positive til lokal utbygging av fornybar kraftproduksjon med avbøtende tiltak som minstevannføring og skånsomme terrenginngrep for rørtrasé og veier.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal tilrår at det blir bygget coandainntak eller pålagt stans av kraftverket i perioden under utvandring av ål. Fylkesmannen mener det er sannsynlig at ålen kan vandre opp forbi fossene. Kraftstasjonen bør plasseres ved Lillefossen og ha omløpsventil for å bevare anadrom strekning i Malmeelva.

Møre og Romsdal fylkeskommune viser til fylkesplanen der Malme og Røshol kraftverk kan bidra økt lokal kraftproduksjon og bedre infrastruktur. Det er ikke påvist automatisk fredete kulturminner, men fylkeskommunen viser til kulturminneloven § 8.

Statens vegvesen, Region Midt har ingen merknader dersom atkomst til inntak og kraftstasjon skjer via kommunal vei.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal mener at utbygging vil redusere naturopplevelsen av fossene og at trafikkstøyen vil høres bedre ved elva.

Norges Jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal mener at alternativ 2 skåner vassdraget og ivaretar anadrom fisk i større grad enn alternativ 1. Laksetrapp vil øke anadrom strekning i Malmeelva, tilrettelegge elva for mer rekreasjon for allmenheten og gi større inntekter til grunneierne. Slipp av minstevannføring, omløpsventil i kraftstasjonen og utlegging av gytegrus må pålegges utbygger som avbøtende tiltak.

Fræna Jeger- og Fiskerforening stiller seg positive til utbygging etter alternativ 2 hvis det bygges laksetrapp. Slipp av minstevannføring og omløpsventil i kraftstasjonen er nødvendig for å sikre fisk og yngel.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 6,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-2014) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE registrerer at ingen av høringspartene går imot at det gis konsesjon med prosjektilpasninger og vilkår som ivaretar forholdene til anadrom fisk og ål og som avbøter ulemper for lokalt viktige naturtyper og rødlistet lav i kategorien nær truet. Bygging av fisketrapp kreves eller nevnes som positivt for allmenne interesser i og langs vassdraget.

Vi har i vedtaket lagt vekt på at nedre del av Malmeelva er anadrom strekning. På utbyggingsstrekningen finnes naturtypene elveleie og fossesprøytzone, og hengelaven gubbeskjegg. Ulempene for naturmangfoldet kan etter vår oppfatning avbøtes med prosjektilpassing, omløpsventil i kraftstasjonen og slipp av minstevannføring.

NVE vurderer at selv om bygging av fisketrapp kan øke anadrom strekning, mener vi dette ikke kan knyttes til spørsmålet om det kan gis konsesjon. Etablering av fisketrapp vil være en egen prosess.

Området rundt Malmeelva er preget av forbygninger, veier, kraftledninger, industri, landbruk og massetak og er lite brukt til friluftsliv. En utbygging med inntak ovenfor Storfossen vil redusere opplevelsesverdien av begge fossene. Elva har imidlertid en meget dynamisk vannføring med krappe flommer, og fossene vil derfor fortsatt ha landskapsverdi i perioder med høyt tilsig.

Etter vår oppfatning vil en prosjektilpassing med endret atkomst til inntak, øvre del av vannveien i tunnel og plassering av kraftstasjonen ovenfor anadrom strekning (alternativ 3) gi mindre fysiske inngrep enn opprinnelig omsøkt. NVE mener at ulempene for allmenne interesser ved en utbygging kan avbøtes i tilstrekkelig grad slik at det kan gis konsesjon til Malme og Røshol kraftverk. Samtidig vil tiltaket gi ny, fornybar energi og kan bidra til lokal aktivitet og næringsutvikling.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Istad Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Malme og Røshol kraftverk etter alternativ 3. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Istad Kraft AS, datert 17.04.2013:

«...

Istad Kraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Malmeelva i Fræna kommune i Møre og Romsdal fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. *Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:*
 - *å bygge Malme og Røshol kraftverk*
2. *Etter energiloven om tillatelse til:*
 - *bygging og drift av Malme og Røshol kraftverk, med tilhørende kopplingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Det opplyses at det er inngått avtale med grunneierne om falleie og øvrige rettigheter til å gjennomføre utbyggingen.

Istad Kraft ønsker primært en utbygging etter alternativ 1.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Fra revidert notat av 11.08.2014 gjengir vi tabell 1 over hoveddata for kraftverket der kostnadene er pr. 01.01.2014:

<i>TILSIG</i>		<i>Alt. 1</i>	<i>Alt. 2</i>	<i>Alt. 3</i>
<i>Nedbørfelt</i>	<i>km²</i>	<i>29,6</i>	<i>29,6</i>	<i>29,6</i>
<i>Årlig tilsig til inntaket</i>	<i>mill.m³</i>	<i>61</i>	<i>61</i>	<i>61</i>
<i>Spesifikk avrenning</i>	<i>l/s/km²</i>	<i>65</i>	<i>65</i>	<i>65</i>
<i>Middelvannføring</i>	<i>m³/s</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>
<i>Alminnelig lavvannføring</i>	<i>m³/s</i>	<i>0,12</i>	<i>0,12</i>	<i>0,12</i>
<i>5-persentil sommer (1/5-30/9)</i>	<i>m³/s</i>	<i>0,09</i>	<i>0,09</i>	<i>0,09</i>
<i>5-persentil vinter (1/10-30/4)</i>	<i>m³/s</i>	<i>0,14</i>	<i>0,14</i>	<i>0,14</i>
<i>KRAFTVERK</i>				
<i>Inntak</i>	<i>moh.</i>	<i>115</i>	<i>115</i>	<i>115</i>
<i>Avløp</i>	<i>moh.</i>	<i>47</i>	<i>53</i>	<i>51</i>
<i>Lengde på berørt elvestrekning</i>	<i>km</i>	<i>0,63</i>	<i>0,53</i>	<i>0,56</i>
<i>Brutto fallhøyde</i>	<i>m</i>	<i>68</i>	<i>62</i>	<i>64</i>
<i>Midlere energiekvivalent</i>	<i>kWh/m³</i>	<i>0,15</i>	<i>0,14</i>	<i>0,15</i>
<i>Slukeevne, maks</i>	<i>m³/s</i>	<i>3,8</i>	<i>3,8</i>	<i>3,8</i>

<i>Minste driftsvannføring</i>	<i>m³/s</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>
<i>Planlagt minstevannføring, sommer</i>	<i>m³/s</i>	<i>0,09</i>	<i>0,09</i>	<i>0,09</i>
<i>Planlagt minstevannføring, vinter</i>	<i>m³/s</i>	<i>0,14</i>	<i>0,14</i>	<i>0,14</i>
<i>Tilløpsrør, diameter</i>	<i>m</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>
<i>Tilløpsrør/tunnel, lengde</i>	<i>m</i>	<i>515</i>	<i>415</i>	<i>445</i>
<i>Installert effekt, maks (to turbiner)</i>	<i>MW</i>	<i>2,2</i>	<i>2,0</i>	<i>2,1</i>
<i>Bruktid</i>	<i>timer</i>	<i>2900</i>	<i>3000</i>	<i>3000</i>
<i>MAGASIN</i>				
<i>Magasinvolument</i>	<i>mill. m³</i>	<i>0,007</i>	<i>0,007</i>	<i>0,007</i>
<i>HRV</i>	<i>moh.</i>	<i>115</i>	<i>115</i>	<i>115</i>
<i>LRV</i>	<i>moh.</i>	<i>114,9</i>	<i>114,9</i>	<i>114,9</i>
<i>PRODUKSJON</i>				
<i>Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)</i>	<i>GWh</i>	<i>3,3</i>	<i>3,0</i>	<i>3,2</i>
<i>Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)</i>	<i>GWh</i>	<i>3,1</i>	<i>2,9</i>	<i>3,0</i>
<i>Produksjon, årlig middel</i>	<i>GWh</i>	<i>6,4</i>	<i>5,9</i>	<i>6,2</i>
<i>ØKONOMI</i>				
<i>Utbyggingskostnad</i>	<i>mill.kr</i>	<i>33,2</i>	<i>30,9</i>	<i>31,6</i>
<i>Utbyggingspris</i>	<i>kr/kWh</i>	<i>5,20</i>	<i>5,20</i>	<i>5,10</i>

Fra søknaden gjengir vi tallene for elektriske anlegg for alternativ 1 og 2. NVE har estimert verdiene for alternativ 3.

<i>GENERATOR</i>				
<i>Ytelse (to generatorer)</i>	<i>MVA</i>	<i>2,6</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>
<i>Spennning</i>	<i>kV</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>6</i>
<i>TRANSFORMATOR</i>				
<i>Ytelse</i>	<i>MVA</i>	<i>2,6</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>

<i>Omsetning</i>	<i>kV/kV</i>	<i>6/22</i>	<i>6/22</i>	<i>6/22</i>
<i>NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)</i>				
<i>Lengde</i>	<i>m</i>	<i>0,3</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>
<i>Nominell spenning</i>	<i>kV</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>22</i>
<i>Luftlinje el. jordkabel</i>		<i>luftlinje</i>	<i>luftlinje</i>	

Om søker

Istad Kraft AS er et av seks selskaper i industrikonsernet Istad som eies av Molde kommune, Moldekraft AS og Trondheim Energi AS.

Om søknaden

Istad Kraft AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Malme og Røshol kraftverk ved å utnytte fallet mellom kotene 115 og 47 i Malmeelva til kraftproduksjon. Det søkes også om tillatelse etter energiloven å få bygge og drive kraftverket med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer. Kraftverket vil bidra til kraftoppdekningen og gi inntekter til grunneiere, tiltakshaver og det offentlige.

Beskrivelse av området

Malmeelva renner igjennom Malmedalen og har utløp i Malmefjorden i Fræna kommune i Møre og Romsdal. Elva starter i utløpet av vatnet Kringla og har et nedbørfelt som avgrenses av Urfjellet, Butippen, Tverrfjellet, Skårsfjellet, Tussen, Såta og Røssholfjellet. Influensområdet er preget av kraftlinjer som krysser elva, veier, bruer, traktorveier, massetak, småindustri og landbruk. Langs elva er det forbygninger og terskler i elveleiet nedstrøms prosjektområdet. Nær elva er det relativt urørt terreng. Nedbørfeltet til det planlagte kraftverket strekker seg fra høyeste punkt på kote 979 på snauffjell ned til inntaket i skogsterreng. I øvre del av Malmedalen ligger det flere mindre vann omgitt av større myrarealer. Berggrunnen på utbyggingsstrekningen består av glimmerskifer og gneis med innslag av marmor og morenemasser. Oppstrøms inntaket er berggrunnen næringsfattig granitt og kvarts.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket planlegges bygget ved Fosshaugen oppstrøms Storfossen med overløp på kote 115. Dammen blir 20-25 m lang og 3 m høy og får sideinntak utstyrt med luke og varegrind samt anordning for slipp av minstevannføring. Atkomst til inntaket er planlagt i rørtraseen, men søker har også utredet mulighet for atkomst fra fylkesvei 64 på motsatt side av elva.

Rørgate

I søknaden er det planlagt å sprengte ut ei fjellhylle i Fosshaugen for tilløpsrøret og atkomstvei like nedenfor inntaket på vestsiden av elva. Videre nedover følger traseen delvis en traktorvei som krysser et gammelt steingjerde. I nedre del av traseen må røret føres ned en bratt ravineskråning til

kraftstasjonen. Tilløpsrøret får en diameter på 1300 mm og skal legges i nedgravd/-sprengt grøft. Vannveien blir 515 m lang for alternativ 1 og 415 m for alternativ 2. Etter NVEs sluttbefaring har søker har også utredet et alternativ for vannveien med boring gjennom Fosshaugen og plassering av kraftstasjon på kote 51. Dette gir en samlet lengde på tilløpsrøret på 445 m.

Kraftstasjon

I søknaden er det foreslått to plasseringer for kraftstasjonen nedenfor Lillefossen med utløp på kote 47 for alternativ 1 og 100 m oppstrøms dette på kote 53 for alternativ 2. Bygningen vil få et areal på 70 m² og blir ca. 5 m høy. Installert effekt blir 2,2 MW for alternativ 1, fordelt på to Francis-turbiner (0,7 MW og 1,5 MW) med samlet største slukeevne på 3,8 m³/s. Minste slukeevne er oppgitt til 0,4 m³/s. Generatorene får en samlet ytelse på 2,6 MVA (0,8 MVA og 1,8 MVA), begge med en spenning på 6 kV som transformeres opp til 22 kV. Det kan være aktuelt å bruke en felles transformator for begge aggregatene. For alternativ 2 er installert effekt planlagt til 2,0 MW. Etter NVEs sluttbefaring har søker utredet mer detaljert en plassering av kraftstasjonen med utløp på kote 51.

Nettilknytning

Fra kraftstasjonen vil det bli bygget en mellom 200 m og 300 m lang 22 kV luftlinje fram til nettbasepunktet ved Røshol.

Veier

Det er planlagt å oppgradere 210 m av traktorveien fra Røshol mot Malmeelva til skogsbilvei slik at den tåler transport av anleggsmaskiner og utstyr. Denne forlenges 650 m som permanent vei opp til inntaksdammen. Fra traktorveien vil det bli bygd en 300 m lang permanent atkomstvei ned til kraftstasjonen. Det er også utredet en permanent atkomstvei til inntaket fra fylkesvei

Massetak og deponi

I søknaden opplyses det at nødvendig behov for omfyllingsmasser vil bli hentet fra lokalt massetak. Eventuelle overskuddsmasser vil bli deponet i grustaket ved Røshol.

Arealbruk

Midlertidig arealbehov vil bli om lag 30 dekar og permanent beslag av areal ca. 11 dekar.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det er liten forskjell mellom de ulike alternativene for plassering av kraftstasjon. Søker har beregnet gjennomsnittlig produksjon til ca. 6,2 GWh fordelt på 3,2 GWh vinterproduksjon og 3,0 GWh sommerproduksjon ved plassering av kraftstasjonen på kote 51. Byggekostnadene er estimert til 31,3 mill. kr med prisnivå 1.1.2014. Dette gir en utbyggingspris på 5,10 kr/kWh.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Hele prosjektområdet er definert som LNF-område i kommunens arealplan. Det må søker om dispensasjon fra arealplanen dersom det gis konsesjon.

Samlet plan (SP)

Malmeelva har ikke vært omfattet av prosjekter i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Prosjektet berører ikke andre verneområder.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Fræna kommune og Møre og Romsdal fylke har ikke laget egne planer for små vannkraftverk.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 13.11.2013 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen og grunneierne. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende uttalelser til søknaden:

Fræna kommune er positiv til utbygging og vedtok følgende i plan og økonomiutvalget 16.09.2013:

”Fræna kommune er positive til lokal utbygging av fornybar kraftproduksjon. Konesjon til utbygging i Malmeelva vil åpne for muligheten til kraftproduksjon i egen kommune.

Dersom NVE velger å gi konsesjon til Istad Kraft AS, mener Fræna kommune at avbøtende tiltak for å redusere de negative konsekvensene må på plass. Minstevannføring fra inntaksdammen må være tilstrekkelig til å fylle elva ved lav vassføring, og terrenginngrep i forbindelse med rørtrasé og veibygging må gjennomføres så skånsomt som mulig.

Det må settes en tidsbegrensning på 3 år fra igangsetting.

Fræna kommune ber om at det utredes mulighet for etablering av laksetrapp i forbindelse med utbyggingen.”

Fra rådmannens vurdering framgår det at planlagte veier vil medføre terrenginngrep og at opplevelsesverdien av elva og Storfossen blir redusert. Avbøtende tiltak vil være miljøtilpasset vannføring, bygging av fisketrapp, utsetting av fisk og tilrettelegging av biotopområder. Inngrep fra veier og rørtrasé må tilpasses terrenget slik at mest mulig av området sine unike natur og opplevelsesverdi bevarer.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal konkluderer sin uttalelse i brev av 03.10.2013 slik:

” ...

- *Eit inntak ovanfor Storfossen vil verke negativt inn på den registrerte fossesprøytsone. Dette er ein utsett naturtype. Sjølv om den berre er vist med lokal verdi (C) er dette likevel den einaste som er registrert i kommunen. Dette talar mot eit inntak ovanfor Storfossen.*
- *Anadrom strekning går opp til Litlefossen. Søknaden er uklar på dette punktet. Vi tilrår at ein eventuell kraftstasjonen blir plassert som vist i alternativ 2, altså så nær anadrom grense som mogleg. Ein må også vurdere omløpsventil for å hindre stranding av fisk ved utfall av kraftstasjonen.*
- *Det er registrert ål i nedre deler av vassdrag. Ål er raudlista og kritisk truga. Det er sannsynleg at ål vandrar opp i vassdraget. Så lenge dette ikkje er betre avklart vil vi som eit føre-var tiltak rå til at det blir installert eit coandainntak som sikrar at utvandrande ål slepp forbi.”*

Fylkesmannen har ikke merknader til kunnskapsgrunnlaget for terrestrisk biologisk mangfold. Fossesprøytsonen ved Storfossen er en nær truet (NT) vegetasjonstype, har verdien lokalt viktig (C) og er den eneste registrerte i Fræna kommune. Fylkesmannen fraråder inntak ovenfor fossen.

Malmeelva er laks- og sjørrettførende opp til Litjfossen som ligger oppstrøms det som er markert som vandringshinder i søknaden. Det vises til at det er gjort biotopjusterende tiltak av elveeierlaget nedstrøms der kraftstasjonen er planlagt i alternativ 1. I tillegg er gytmoden, anadrom fisk flyttet opp til Skarområdet, langt ovenfor Storfossen. Tiltakene reflekterer Malmeelvas verdi som anadrom lokalitet. Fylkesmannen ber derfor at forhold knyttet til anadrom fisk blir klarlagt da opplysningene i søknaden er uklare.

Ål er påvist nederst i vassdraget, men i hvilken grad den oppvandrer i elva er ikke klarlagt. Den er rødlistet som kritisk truet (CR). Fylkesmannen vurderer at vassdraget oppstrøms fossene kan være lokaliteter for ål og viser til fangst i Gunilla. Tiltak for å lede ål forbi inntak er sikrest for å unngå at ål dør ved utvandring gjennom kraftverk. Coandainntak eller stans av kraftverk i perioden under utvandring kan være aktuelt. Det er ikke nødvendig med behandling av søknaden etter laks- og innlandsfiskloven for alternativ 2.

Området brukes lite til allmenn ferdsel. Tiltaket vil ikke påvirke friluftsliv eller den merkede turveien over gangskaret mellom Malmefjorden og Molde.

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til virkningene for landskapsverdiene. Kraftstasjon nær Litjfossen (alternativ 2) kan redusere opplevelsesverdien av fossen i større grad enn plassering lenger ned (alternativ 1).

Fylkesmannen kan ikke se at utbyggingen vil føre til forurensing som krever særskilt behandling etter forurensningsloven.

Møre og Romsdal fylkeskommune viser til fylkesplanen for 2013-2016 der Malme og Røshol kraftverk kan gi et bidrag til å sikre forsyning av elektrisk energi med økt lokal produksjon og bedre infrastruktur. Prosjektet må vurderes opp mot mål om en areal- og naturressursforvaltning som tar vare på miljø og arts mangfold. Det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner i planområdet, og fylkeskommunen vurderer sannsynligheten for funn å være lav. Ellers vises det til kulturminneloven § 8.

Kulturminner fra nyere tid i området er ikke kartfestet, noe som ville gjort det mulig å vurdere konsekvensene av en eventuell utbygging. Det er registrert mer enn en bunkers, som løpeganger og plasser, som trolig har vært skytestillinger. Disse vil trolig ikke komme i konflikt med anlegget. Fylkeskommunen forutsetter at disse og restene av den gamle brua blir ivaretatt ved utbygging med god avstand mellom inngrep og kulturminner.

Fylkeskommunen har ingen merknader til søknadens vurdering ”liten negativ konsekvens” for friluftslivet. Omfanget av regionalt friluftsliv i utbyggingsområdet er ikke kjent, men området syd for fylkesvei 64 opp mot Gangskaret brukes i økende grad.

Statens vegvesen, Region Midt har ingen merknader til at det etableres kraftverk. Atkomst til inntak og kraftstasjon skjer via kommunal vei.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal har konkludert sin uttalelse slik:

”Når ein skal summere opp det som gjer størst inntrykk ved denne delen av vassdraget, er Storfossen alt i alt sentral. Vi besøkte fossen på ganske låg vassføring. Ved midlere vassføring vil nok inntrykket forsterke seg mykje. Dei store vassføringane vil nok også gi sterke inntrykk, men då vil området vere mindre tilgjengeleg. Det er midlere vassføring som ved utbygging vil endre seg mest.

Vi vil elles peike på at det på austsida av fossen er ein sti som blir bruka ein del. Et stykke nedanfor Storfossen finst det ein gapahuk som blir bruka av skulen i området. Viss vassføringa blir redusert, vil lyden frå trafikken blir meir høyrbar. Dermed vil ein miste ein del av opplevinga av å kome seg ut i naturen, slik ein gjer no, viss det blir utbygging.

Det er elles ikkje mykje tilrettelegging som skal til for at det blir lett å besøke området ved Storfossen, og då vil dette området kunne gi den største fosseoppleveinga i Molde/Fræna.

Litjofossen har eit anna inntrykk enn Storfossen, men representerer også store kvalitetetar som det ikkje er så mykje av så nær trafikk og bustad i dette området.”

Naturvernforbundet kommenterer vidare at det er lite uregulert vassdragsnatur av denne størrelsen på Moldehalvøya. Det er registrert ål i nedre del av elva, og forbundet opplyser at den har hatt vanskelige kår i andre vassdrag i regionen. De biologiske undersøkingane kan vere mangelfulle da forbundet under sin befaring påviste planter som indikerer basisk påvirkning ved Storfossen.

Norges Jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal går ikke imot utbygging, men mener at alternativ 2 skåner vassdraget og ivaretar anadrom fisk i større grad enn alternativ 1 som vil redusere den produktive delen av elva med 100 m nedstrøms Litjofossen. Laksetrapp forbi fossene på utbyggingstrekningene vil øke anadrom strekning i Malmeelva, tilrettelegge elva for mer rekreasjon for allmenheten og gi større inntekter til grunneierne. Dette bør vurderes dersom det gis konsesjon for alternativ 1. Avbøtende tiltak som slipp av minstevannføring forbi inntaket, omløpsventil i kraftstasjonen og utlegging av gytegrus må pålegges etter behov uansett hvilket alternativ som bygges ut.

Fræna Jeger- og Fiskerforening stiller seg positive til utbygging hvis det bygges laksetrapp. Alternativ 2 er best da det gir mindre inngrep enn alternativ 1. Laksetrapp vil sikre laksestammen i vassdraget i framtiden og øke anadrom strekning opp til Gunilla, en strekning på 15-20 km med flotte gytemuligheter. I flere år har det vært satt ut laks fra vassdraget ovenfor fossene slik at det ikke vil komme en ny art i denne delen av elva. Minstevannføring er nødvendig for å sikre oppvekstområder for yngel og omløpsventil vil hindre fiske- og yngeldød.

Istad Kraft AS har kommentert høringsuttalelsene i brev av 05.11.2013:

”Vi (Istad Kraft AS) har gjennomgått de seks innkomne høringsuttalelsene til konsesjonssøknaden for Malme og Røshol kraftverk i Fræna kommune. Tre offentlige etater og tre interesseorganisasjoner har gitt uttalelser.

Fræna kommune, Naturvernforbundet, NJFF Møre og Romsdal, Fræna Jeger- og Fiskerforening og Fylkesmannen har på ulike grunnlag innvendinger/merknader mot ett eller flere av aspektene ved prosjektet.

Statens vegvesen har ingen merknader til planene slik de er presentert.

Kommentarer til de enkelte høringsuttalelsene

Vi har valgt å kommentere høringsparter som har innvendinger mot prosjektet først. Våre kommentarer er skrevet i kursiv.

Fræna kommune er positive til lokal utbygging av fornybar kraftproduksjon. Hvis Istad Kraft AS får konsesjon til utbygging, mener Fræna kommune at avbøtende tiltak må på plass. Dette innebærer at minstevannføring fra inntaksdammen må være tilstrekkelig og at inngrep i forbindelse med rørtrase og veibygging må gjennomføres så skånsomt som mulig.

Det er foreslått minstevannføring til 0,09 m³/s om sommeren og 0,14 m³/s om vinteren. Dette tilsvarer Q95 som er den vannføringen som overstiges i 95 % av tida ved naturlig vannføring. Når det gjelder at inngrep i forbindelse med rørtrase og veibygging må gjennomføres så skånsomt som mulig, bifaller vi dette. Det vil bli videreformidlet til utførende entreprenør gjennom detaljplan for landskap og miljø.

Saken er behandlet i Plan- og økonomiutvalget i Fræna kommune. Her ble det vedtatt ytterligere to saker i forbindelse med prosjektet. Det må settes en tidsbegrensning på tre år fra igangsetting og det må utredes mulighet for etablering av laksetrapp i forbindelse med utbyggingen.

Det vil gå fint å bygge kraftverket innen tre år fra igangsetting. Når det gjelder utredning av laksetrapp, er dette i utgangspunktet et godt tiltak for å bedre forholdene for anadrom fisk i vassdraget. Fiskeundersøkelsene i søknaden viser at strekket fra Litjfossen og ned til nedenfor alternativ 1 for kraftstasjonen, ikke har verdi for anadrom fisk. Det ble ikke påvist laks, og fangst av forholdsvis stor "bekkørret" tyder også på at det ikke er sjørret i denne delen av elva. Laksetrapp er isolert sett et godt tiltak, men vi mener det ikke er utbyggers oppgave å utrede og eventuelt etablere en slik trapp.

Naturvernforbundet har befart deler av prosjektområdet og påpeker enkelte mangler ved søknaden. De viktigste punktene er kommentert under.

Naturvernforbundet savner at det aktuelle vassdraget sammenlignes med andre vassdrag i området. De sier dette ofte er en mangel ved slike søknader, og sier at de vil vurdere å klage inn slike mangler framover.

Som naturvernforbundet påpeker er det flere plasser i søknaden nevnt noe om dette. Vi kan si oss delvis enig i at dette kunne vært grundigere utredet på enkelte områder, men mener videre at søknaden gir et tilfredsstillende grunnlag med bakgrunn i veilederen for konsesjonssøknader utarbeidet av NVE.

Naturvernforbundet trekker fram at undersøkelsen kan ha mangler ved at vanskelig tilgjengelige flater rundt Storfossen ikke er undersøkt.

Det er samlet inn kryptogamprøver i fossenga og i skogen nært Storfossen. Sett bort fra gubbeskjegg, som er rødlistet som nær truet, ble det ikke gjort funn av sjeldne eller truede arter i prosjektområdet. Naturforholdene langs elva tilsier at det kan være noe potensial for

rødlistede kryptogamarter. Det er gjennomført grundige undersøkelser, og ut i fra artsinventaret anses derfor potensiale for rødlistede arter som lite.

NJFF Møre og Romsdal påpeker at det bør gjennomføres flere avbøtende tiltak ved en eventuell utbygging. En laksetrapp forbi fossene vil kunne gi stor gevinst for allmenheten og grunneiere langs vassdraget.

Her gjelder samme svar som under svaret til Fræna kommune. Vi er enig i at det vil kunne gi gevinst for allmenheten og grunneiere langs vassdraget, men det bør ikke pålegges utbygger å utrede og eventuelt etablere dette.

NJFF Møre og Romsdal uttaler at det er viktig med minstevannføring med tanke på fisk. De nevner også omløpsventil som ekstra sikkerhet.

Det er kjent at de laveste vannføringene på sommeren og spesielt på vinteren er med å begrense produksjonen av fisk. Foreslått minstevannføring er høyere enn de laveste vannføringene i dag. Vi mener derfor at foreslått minstevannføring er god nok for å opprettholde leveforholdene for fisk.

Montering av omløpsventil blir også nevnt som et avbøtende tiltak.

I løpet av de siste årene har policyen rundt bruken av omløpsventil blitt noe endret. Anadrom fisk har fått ennå større fokus, og vi er enig i at omløpsventil i kraftstasjonen bør vurderes.

Utlegging av gytegrus nedstrøms kraftstasjonen nevnes som et tiltak som må ligge til grunn ved en eventuell utbygging.

Vi stiller oss positivt til alle tiltak som kan hjelpe den anadrome stammen av fisk i elva, men en utbygging vil ikke påvirke elva vesentlig nedstrøms kraftstasjonen, og et slikt tiltak bør gjennomføres av andre enn utbygger.

Fræna Jeger- og Fiskerforening stiller seg positivt til en utbygging av Malme og Røshol kraftverk om det bygges en laksetrapp. De mener laksetrapp er en forutsetning for å bygge kraftverket etter alternativ 1, mens de mener alternativ 2 er betydelig mindre konfliktylft. I tillegg nevnes andre avbøtende tiltak som minstevannføring, omløpsventil, utlegging av gytegrus og coandainntak.

Når de gjelder minstevannføring, omløpsventil og utlegging av gytegrus er dette kommentert tidligere i dokumentet. Fræna JFF skriver at det er feil at områdene ovenfor fossen er uten betydning for blant annet anadrom fisk (i forbindelse med vurdering av Coandainntak). Det er oss blitt kjent at det over mange år har blitt flyttet gytmoden fisk lenger opp i vassdraget. Dette er så vidt vi kjenner til vært gjort uten tillatelse fra Fylkesmannen, og kan dermed ikke brukes som et argument i denne saken. Slike tiltak kan i mange tilfeller være positive, men det bør gjøres med tillatelse og etter en faglig vurdering.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal kommenterer flere punkter i søknaden.

Fylkesmannen fraråder et inntak ovenfor Storfossen, for å beskytte fossesprøytsonen ved fossen.

Fossesprøytsonen er vurdert til å ha verdien C, bl.a. fordi det ikke ble funnet noe sjeldne eller rødlistede arter i forbindelse med fossesprøytsonen. Et kraftverk med inntak nedenfor Storfossen vil ikke være økonomisk gjennomførbart.

Fylkesmannen konstaterer at Malmeelva er laks- og sjørretførende opp til Litjfossen. De nevner også at det nylig er gjennomført biotopjusterende tiltak i elva og at det over flere år har blitt flyttet gytemoden fisk lenger opp i vassdraget, til Skarområdet. De nevner også ål i sin uttalelse.

Vi har vurdert det til at anadrom grense er nedenfor begge alternativene for kraftstasjon. Grunnlaget for dette er fiskeundersøkelsen som ble gjort i forbindelse med utredningen og personlig meddelelse fra Hans Bjarne Tennøy i Fræna Jeger- og Fiskerforening. Fylkesmannen argumenterer med både de biotopjusterende tiltakene som er gjort i elva og flytting av fisk oppstrøms fossene, og mener dette reflekterer vassdragets verdi som anadrom lokalitet. Vi stiller oss litt undrende til dette, da begge disse tiltakene er gjort uten tillatelse. Dette bekrefter Fylkesmannen selv i korrespondanse 17. oktober 2013 med Ole Kristian Bjølstad (Sweco). NVE ved Ivar Fivelstad bekrefter også at inngrepene i elva er gjort uten søknad hverken til NVE eller grunneier (korrespondanse 21. oktober). Dette er per dags dato en pågående sak, og NVE vil utarbeide en plan for hva som skal gjøres med tiltakene i elva, trolig før året er omme.

Når det gjelder ål, er den vanlig i alle kystnære vassdrag på Vestlandet. Det som og er kjent, er at det er vassdrag med næringsrike lavtliggende innsjøer som er viktige oppvekstområder for ål. Vi kan ikke se at dette er et slikt vassdrag. I utredningen er det tatt kontakt med lokale hobbyfiskere og grunneiere for å innhente informasjon om ål. Til tross for å ha fisket mye i vannene har de aldri sett tegn til arten i elvene eller vannene. Det kom derimot frem at det ved ett tilfelle fanget en ål i Gunilla. Vi mener datagrunnlaget er tilfredsstillende for at vassdraget kan anses å ikke ha spesiell verdi for arten. Skal det gjennomføres avbøtende tiltak for ål i forbindelse med kraftverket, må det fremkomme ny informasjon som bekrefter at vassdraget har verdi for ål.

Statens vegvesen har ingen merknader til at det etableres kraftverk.”

Istad Kraft AS opplyser at de ikke har noen kommentarer til høringsuttalelsen fra Møre og Romsdal fylkeskommune i e-post av 12.11.2013.

Tilleggsopplysninger

Etter NVEs sluttbefaring har søker sendt tilleggsinformasjon i et revidert notat datert 11.08.2014:

«...

NVE ba om følgende tilleggsinformasjon:

1. Utføring av tilløpsrør fra dam og inntak

I søknaden er røret lagt fra dammen på framsiden av Fosshaugen og i bue rundt utbuktingen av Malmeelva ved Storfossen. Se kart i vedlegg 3. På befaringen ble inntaket alternativt omtalt/plassert i elva noe oppstrøms dammen. Dette vil føre til et mer omfattende inngrep i Fosshaugen dersom det ikke er fjell og mulighet for boring av hull for vannveien. NVE ber derfor om at disse alternativene blir bedre beskrevet og visualisert/vist inntegnet på bilder.

2. Nytt alternativ for plassering av kraftstasjon

NVE ber søker vurdere og beskrive et alternativ 3 for kraftstasjonen med utløp på kote 50 (ca. 70 m ovenfor alt. 1 og 30 m nedenfor alternativ 2).

3. Rørtraseen

NVE ber om at hele rørtraseen blir målt opp med GPS, nedre del for hvert av alternativene for inntak og kraftstasjonen og vises på detaljerte kart og bilder. I søknaden er målestokken og detaljeringsgraden på kartene altfor liten og visualisering mangler. Traseen må ikke komme i konflikt med steingjerdet langs traktorveien som tidligere markert skille mellom innmark og utmark. Fra terrassekanten ned gjennom ravinelandskapet må traseen vurderes spesielt for de ulike alternativene for plassering av kraftstasjonen."

4. Adkomstvei til inntaksdammen fra øst

Skulle det bli aktuelt og føre vannveien i tunnel gjennom Fosshaugen vil det være mer hensiktsmessig med adkomst fra øst til inntaksdammen. Denne traseen er ikke befart og må utredes gjennom søk i relevante databaser.

Besvarelse:

1. Utføring av tilløpsrør fra dam/inntak

Hele vannveien er planlagt som nedgravde rør. Like nedstrøms planlagt inntak er et utfordrende parti for vannveien. Det er en bratt sideskråning med helning opp mot 45°. I skråningen er det glissen lauv- og granskog. I en strekning på ca. 30 m vil det på langs i denne skråningen bli sprengt ut en hylle med bredde 4-5 m. I forbindelse med denne hylla sprenges/graves det ut en fjellgrøft for å føre ut røret fra inntaksdammen. I ettertid vil hyllen fungere som permanent vei til inntaksdammen. Etter dette utfordrende partiet vil rørtraséen krysse en skråning med helning opp mot 30°.

NVE etterspurte en alternativ løsning med boring gjennom Fosshaugen og deretter nedgravde rør frem til kraftstasjonen. Denne løsningen er inntegnet på kart i vedleggene 4 og 5.

Det er ikke utført geologiske undersøkelser i området ved planlagt inntaksdam ved Fosshaugen.

.....

Løsmassekartet viser at det ved inntaksdam og første del av rørtrasé er sammenhengende eller tynt dekke med morenemateriale over berggrunnen. Tykkelsen på avsetningene er normalt mindre enn 0,5 m, men kan lokalt være noe mer.

Under forutsetning av egnede geologiske forhold og økonomisk fordelaktig løsning kan øverste del av vannveien utføres som boring. Dette vil bli avklart i detaljfasen hvor det vil bli vurdert å utføre grunnundersøkelser i dette området.

Inntaksdammen og øvre del av vannveien er visualisert i figur 2 og 3.2.

....

2. Nytt alternativ for plassering av kraftstasjon

Etter oppfordring fra NVE presenteres en ny alternativ utbyggingsløsning, alternativ 3. Det som skiller alternativene er kraftstasjonsplassering. Alternativ 3 har kraftstasjonsplassering ca. 70 m oppstrøms alternativ 1 og ca. 30 m nedstrøms alternativ 2. Alternativ 3 vil ha utløp på kote 51 i Malmeelva. Hoveddata for alternativ 3 er presentert i tabell 1. I kraftstasjonen er det som for alternativ 1 og 2 planlagt to francis-turbiner med fordeling 30 % / 70 %. På kraftstasjonsområdet er det lauvskog, og terrenget skråer ned mot elva. Det er usikkert hvor stort løsmassedekket er, og det må forutsettes at kraftstasjonen anlegges på løsmasser. I vedlegget er det vist bilder fra kraftstasjonsområdet, samt en visualisering av kraftstasjonen for alternativ 3.

Når det gjelder miljømessige forhold er det kun fisk og ferskvannsfauna som blir påvirket av den nye kraftstasjonsplasseringen. Med tanke på anadrom fisk vil en kraftstasjonsplassering

etter alternativ 3 gi ca. 70 m lengre strekning med vannføring som før, i forhold til alternativ 1. Det vil derimot bli ca. 30 m kortere strekning enn alternativ 2. Under sluttbefaring ble det konkludert med at anadrom strekning går helt opp til Litjfosseren, men som figur 2 viser består strekket fra alternativ 1 og opp til Litjfosseren av stor stein og det er mangel på gytesubstrat. Det ble i 2008 elfisket på to stasjoner¹, og det ble ikke påvist laksunger i denne delen av elva og det er lite trolig at området fra alternativ 1 og opp til Litjfosseren har noen stor verdi for anadrom fisk. Som bildet (figur 3) viser forekommer perioder med svært lav vannføring også naturlig (0,14 m³/s på bildet). Vannet vil gå som før i elva på alle vannføringer under minstevannføring pluss minste slukeevne. Om sommeren tilsvarer dette 0,49 m³/s og om vinteren 0,54 m³/s. Når det gjelder utfall i kraftstasjonen og konsekvenser av dette vises til vurderinger gjort i miljørapporten.

....

3. Rørtraséen

Store deler av rørtraséen er planlagt langs eksisterende traktorvei på vestsiden av Malmeelva. Like øst for traktorveien er det et gammelt steingjerde. Rør- og veitraséen vil bli plassert i tilstrekkelig avstand til steingjerdet, men gjerdet svinger vestover og krysser traktorvegen på ca. kote 80. Her er det i dag en åpning for traktorvegen og planlagt rørtrasé vil bli lagt i denne åpningen slik at steingjerdet blir minst mulig berørt.

Like oppstrøms planlagt kraftstasjon er det et utfordrende parti for vannveien. Der vil rørtraséen gå ned en skråning ned en helning opp mot 30°. I forbindelse med ordinær teknisk befaring ble det valgt en rørtrasé som er best egnet ut i fra terrenget. Denne traséen er teknisk gjennomførbar og er tegnet inn på detaljkart i vedlegg. Rørtraséen ned selve ravinlandskapet er lik for alle tre alternativene, og røret er planlagt nedgravd også på dette partiet. For de tre alternative kraftstasjonsplasseringene er terrenget fra foten av skråningen slakt skrånende frem til kraftstasjonen. Det vil bli tilstrebet at rørtraséen ikke kommer i konflikt med steingjerdet langs eksisterende traktorvei.

Vedleggene 4 og 5 viser detaljkart for alternativene med boring gjennom Fosshaugen og deretter nedgravd rør til kraftstasjon.

I tiden siden konsesjonssøknaden først ble sendt inn i 2008, er det kommet kartgrunnlag med 1-meters koter. Detaljkartet har derfor bedre detaljeringsgrad og vil i tillegg til bildene i vedlegget gi et bedre inntrykk av den planlagte utbyggingen.

4. Ny adkomstvei til inntak fra øst

Hvis det viser seg at forholdene i Fosshaugen gjør at vannveien kan føres ut fra inntaket i tunnel/boring, vil det være mer hensiktsmessig med adkomst fra øst til inntaket. Dette området er ikke tidligere befart med tanke på naturverdier. Alle relevante databaser er gjennomført og det er ikke registrert noen spesielle verdier i dette området. Området har en blanding av lauvskog og plantet gran og er typisk for regionen. Uten at området er befart ser vi det som svært tvilsomt at adkomstveien vil komme i konflikt med viktige natur-/kulturverdier. Vedlegg 4 og 5 viser detaljkart med veiatkomst til inntaksdammen fra øst.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter avløpet fra et brefritt nedbørfelt på 29,6 km² ved inntaket. Feltet har en effektiv innsjøprosent på 0,16 %. Elva har sterkt varierende vannføring med en beregnet middelvei 1,9 m³/s. Avrenningen varierer fra år til år, og flommer inntreffer hele året. Laveste vannføring opptrer gjerne på ettervinteren og midtsommers. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 90 og 140 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 120 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 3,8 m³/s og minste driftsvannføring 0,4 m³/s. Med foreslått minstevannføring på 90 l/s om sommeren og 140 l/s om vinteren vil dette medføre at 65 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt. I skjemaet for dokumentasjon av hydrologiske forhold er det brukt lavere slukeevne i kraftverket enn i søknaden. De beregnede verdier for utnyttet vannmengde, restvannføring, overløp og lavvannstap stemmer derfor ikke overens med tallene i søknaden.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 200 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring, vil dette gi en restvannføring på ca. 0,67 m³/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 48 dager i et middels vått år. Når vannføringen er under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring, må kraftstasjonen må stå og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Dette kan skje i 136 dager i tilsvarende år. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 20 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Mellom inntaket og kraftstasjonen vil elva få redusert vannføring. NVE vurderer at dette kan gi litt lavere vanntemperatur om vinteren og litt høyere om sommeren under lavvannsperiodene som blir forlenget etter en utbygging men endringene forventes å bli små.

Søknaden opplyser at Malmeelva sjelden blir helt islagt om vinteren og at problemer med isgang forekommer på strekninger ovenfor inntaket. Etter NVEs oppfatning kan isganger skape problemer ved inntaket dersom det gis konsesjon til kraftverket. Inntaket må utformes slik at isflakene ledes over damkrona for å unngå oppstuvning av vannstanden eller blokkering av tilløpsrøret.

Grunnvann, flom og erosjon

Store deler av Malmeelvas nedbørfelt nedenfor Storfossen til sjøen er avmerket som en viktig grunnvannsressurs i databasen til Norges Geologiske Undersøkelse. Området har en del grove sedimenter, og ifølge søknaden transporteres det trolig en del løsmasser i flomsituasjoner. Mye graving i elvestrengen har medført økt erosjon.

NVE vurderer at en utbygging med slipp av minstevannføring ikke vil påvirke grunnvannsforholdene nevneverdig på berørt strekning. Rundt inntaksbassenget vil grunnvannspeilet i løsmassene følge

endringer i vannstanden. Flommene blir dempet med kraftverkets slukeevne som er liten i forhold til vannføringen under store flommer.

Utbygging vil ikke føre til mer erosjon dersom det ikke blottlegges nye kilder i løsmasser langs elva under anleggsperioden. Da elva har en svært dynamisk vannføring, vil en rask forbygning av inngrepsstedene være viktig for å unngå erosjon langs elvekantene.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Ifølge søknaden er det ikke kjent at elva brukes til vannforsyning eller resipient på utbyggingsstrekningen. Berggrunnen er stort sett næringsfattig i hele nedbørfeltet. Oppstrøms inntaket avgir myrområder tidvis noe humus til elva, og avrenning fra landbruket kan gi tilførsel av næringsstoffer når det spres gjødsel selv om kantsonene langs elva stort sett er intakte. Målinger av vannkvalitet i 2008 viste at vassdraget er kalkfattig, men at elva har meget god til god tilstand. NVE vurderer i likhet med søker at elva kan tidvis bli noe blakket når inntaksbassenget etableres. Tilsvarende vil skje når utløpskanalen fra kraftstasjonen graves ut. Sedimentene i elva blir imidlertid vasket ut med flommer.

Naturmangfold

Naturtyper

Ved Storfossen er det påvist en svakt utviklet fosse-eng (nær truet, NT) som inngår i naturtypen fossesprøytsone. Denne er vurdert til å være av lokal verdi (C). Selv om elva har sterkt varierende vannføring, vil en utbygging fjerne mye av fossesprøyten i perioder kraftverket er i drift slik at forekomsten blir redusert. Fylkesmannen uttaler at fossesprøytsonen er den eneste som er registrert i kommunen, og at dette taler mot å plassere inntaket ovenfor fossen. NVE mener at dersom det gis konsesjon med inntak som omsøkt, er det viktig at det blir sluppet minstevannføring som renner på samme sted som ved naturlig lavvannføring for å opprettholde fuktigheten i tørre perioder. I søknaden framgår det at vannføringen rett nedstrøms inntaket etter en eventuell utbygging fortsatt vil være stor under flommer. Kraftverkets slukeevne er for liten til å dempe disse i særlig grad slik at vannføringen vil fortsatt være svært dynamisk med overløp ved inntaket.

Akvatisk miljø

Miljørapporten opplyser at ål (kritisk truet, CR) er påvist i Malmeelva nedenfor den planlagte utbyggingsstrekningen i fiskeundersøkelsen i 2008. Elfiske på to stasjoner i tre omganger ga tettheter på ål på hhv. 7 (1, nederst) og 4 (2, øverst) pr. 100 m². En hytteeier fisket for mange år siden en ål ved Gunilla (kote 249) som er det øverste vatnet i vassdraget. Lokale personer som har fisket i elva og innsjøene ovenfor Storfossen i lengre tid, har aldri sett spor av ål. Søker mener at det er lite trolig at den vandrer opp Lillefossen og Storfossen i noe særlig omfang. Elvestrekningen ovenfor Storfossen vurderes av søker å ha ubetydelig verdi for ål.

Fylkesmannen uttaler at det er uavklart, men sannsynlig at ål vandrer opp vassdraget. Søker imøtegår Fylkesmannens påstand om at ål vandrer opp fossene i sin kommentar til høringsuttalelsen på bakgrunn av opplysningene fra fiskere og grunneiere. NVE mener at informasjonen som foreligger, viser at det er tvilsomt om ålen forserer utbyggingsstrekningen i noe særlig omfang.

Dersom det gis konsesjon, tilrår fylkesmannen å bygge et coanda-inntak eller pålegge stans av kraftverket i perioden under utvandring av ål. NVE vurderer at bygging av coanda-inntak i dette tilfellet vil bli et stort inngrep sammenliknet med en vanlig betongdam. Etter vår oppfatning vil dette ikke stå i forhold til nytten når det tvilsomt om ålen utnytter vassdraget ovenfor Storfossen.

I miljørapporten har konsulenten avmerket vandringshinder for anadrom fisk (laks og sjøørret) i Malmeelva ca. 200 m nedenfor plassering av kraftstasjonen for alternativ 1. Elva har dårlig med gyteområder for laks og sjøørret da den mangler gytegrus for anadrom fisk. Miljørapporten opplyser at det ble elfisket på to stasjoner ovenfor vandringshinderet på lav sommervannføring 9. juli 2008 i tre omganger. Lokalitetene ligger nedenfor og ovenfor kraftstasjonsplassering for alternativ 1. Resultatet viste at elva her har høy tetthet av ørret på hhv. 78 (nedenfor) og 48 (ovenfor) pr. 100m². Områdene opp til Lillefossen blir brukt til gyte- og oppvekstområder. Rapporten setter verdien for fisk og ferskvannsbiologi til å være stor. Konsekvensene i driftsfasen for kraftverket for temaet vurderes å være middels til stor negativ for plassering av kraftstasjonen i alternativ 1 og liten negativ i alternativ 2.

Elveeierlaget har i 2012 har bygget sju terskler og hølør på en 250 m lang strekning ovenfor det avmerkede vandringshinderet som et biotopjusterende tiltak. Inngrepene i elva reduserer verdien av fiskeundersøkelsen som ble gjort i 2008 på samme strekning.

Fylkesmannen skriver i sin høringsuttalelse at Lillefossen er vandringshinder med normal oppgang på høy vannføring i Malmeelva og at det er flyttet gytemoden, anadrom fisk opp til Skarområdet, langt ovenfor Storfossen. Under befaringen opplyste elveeierlaget at det har vært observert gytegroper på strekningen mellom de foreslåtte stasjonsplasseringene 1 og 2 (ved Lillefossen), men at disse er vanskelig å oppdage. Avstanden fra utløpet av Malmeelva i sjøen opp til Lillefossen er om lag 900 m.

I følge Fylkesmannen reflekterer tiltakene Malmeelvas verdi som anadrom lokalitet selv om de nye tersklene ble etablert uten at det foreslå godkjente planer. NVE har sendt brev til grunneier om at tre av de sju tersklene må bygges om, og en må fjernes. Massene som stenger et flomløp, må også tas vekk.

NVE registrerer at det er sprikende opplysninger knyttet til lengde på anadrom strekning. Bygging av terskler kan ha åpnet elva for anadrom fisk opp til Lillefossen, om lag 1100 m opp fra Malmefjorden. På øvre del av denne strekningen er elvebunnen preget av store, barspylte steiner og mindre kulper. NVEs søk i Lakseregisteret 29. juni 2015 viser at anadrom strekning går ca. 600 m opp fra sjøen og at det ikke er egne bestander av laks og sjørøye i elva. Bestanden av sjøørret er oppført som hensynskrevende, men fysiske inngrep i vassdraget er ikke avgjørende for tilstanden. Fangststatistikken for laks fra 1995 til 2001 viser at det årlig ble fisket fra 103 til 3 individer. For sjøørret er det i perioden 1997-2000 innrapportert årlig fangst mellom 4 og 15 individer. Lakseregisteret har ikke tall for fangst før og etter disse periodene. Elva er i dag stengt for fiske.

NVE registrerer at det er ikke reproduserende bestander av laks og sjøørret i elva i dag, men tiltakene viser at det er et sterkt ønske om å få gjenopprettet bestandene av anadrom fisk. I følge Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk har temaet fisk og fiske i Malmeelva middels verdi.

Den største ulempen for fisk vil være stranding om det oppstår en uforutsatt driftsstans når kraftverket går for fullt uten overløp og det kun slippes minstevannføring forbi inntaket. Med anordning med forbislipp av driftsvann i kraftstasjonen unngås et plutselig fall i vannføringen i elva nedstrøms utløpet. Ved å plassere stasjonen lenger opp mot Lillefossen enn foreslått i alternativ 1, reduseres påvirkningen av eventuell ny anadrom strekning etter terskelbyggingen. NVE vurderer at konsekvensene for anadrom fisk ved en utbygging blir liten dersom kraftstasjonen flyttes nærmere Lillefossen og det installeres omløpsventil. Sammen med slipp av minstevannføring vil dette opprettholde vannføringen i tilstrekkelig grad på den anadrome strekningen nedstrøms utløpet om det blir et uventet utfall.

Kommunen ber om at det utredes å etablere laksetrapp i forbindelse med utbyggingen. Norges Jeger- og fiskerforbund (NJFF) Møre og Romsdal og Fræna jeger- og fiskerforening mener at fisketrapp vil sikre laksestammen i vassdraget og øke anadrom strekning med 15-20 km opp til Gunilla. Foreningen opplyser at det i flere år har blitt flyttet laks fra vassdraget til elva ovenfor fossene slik at det ikke vil komme en ny art der. NVE vurderer at selv om bygging av fisketrapp kan øke anadrom strekning, mener vi dette ikke kan knyttes til spørsmålet om det kan gis konsesjon. Etablering av fisketrapp vil være en egen prosess.

Fræna kommune har den største populasjonen av oter (sårbar, VU) i midt-Norge. Den er vanlig i de fleste elvene. Slike områder skal ifølge Miljødirektoratet karakteriseres som regionalt viktige. NVE mener at en utbygging vil ikke påvirke oter i særlig grad dersom livsmiljøet for fisk ivaretas.

Etter vår oppfatning er forholdene knyttet til akvatisk miljø ikke avgjørende for om det kan gis konsesjon til Malme og Røshol kraftverk. NVE mener at ulempene for fisk kan avbøtes slik at virkningene blir akseptable dersom kraftstasjonen plasseres ovenfor anadrom strekning (alternativ 2 og 3).

Terrestrisk miljø

I miljørapporten er det omtalt at berggrunnen på utbyggingsstrekningen i hovedsak består av glimmerskifer/-gneis med innslag av marmor som bidrar til næringsrik jord. Et eksemplar av hengelaven gubbeskjegg (nær truet, NT) ble registrert på ei gråor på vestsiden av elva like nedenfor det planlagte inntaket. Det ble ikke funnet sjeldne eller truede arter av lav- og mosefloraen i fosse-enga på østsiden av Storfossen, men en del av artene er veldig fuktighetskrevede. Vestsiden av fossen kunne ikke undersøkes under feltarbeidet pga. elvas beskaffenhet. Potensialet for funn av rødlistede kryptogamer i de fuktpåvirkede områdene langs elva vurderes av søkers konsulent å være lite.

Naturvernforbundet mener at de biologiske undersøkelsene kan være mangelfulle da det under sin befarung registrerte planter som indikerer basisk påvirkning ved Storfossen.

Områder med rødlistearter i kategorien «nær truet» er i Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk satt til å ha middels verdi. NVE mener at undersøkelsen av mose og lav er tilfredsstillende gitt lavt potensial for nye rødlistefunn. En utbygging vil fjerne mye av fossesprøyten når vannføringen er innenfor kraftverkets slukeevne slik at artssammensetningen stedvis kan endre seg mot mindre fuktighetskrevede arter. Vannføringsdiagrammene i søknaden viser at det vil fortsatt være relativt hyppige flommer med overløp som tilfører fossesprøyt, men lavvannsperiodene blir forlenget, særlig i tørre år. Dersom det gis konsesjon, er det viktig at minstevannføring blir sluppet for å opprettholde noe av fuktigheten langs elveleiet.

Miljørapporten omtaler eldre registreringer (>20-30 år) av rovfugl i Norsk hekkefuglatlas, bl.a. rødlistartene hubro (truet, EN) og hønehauk (nær truet, NT), som er dårlig stedfestet. Fylkesmannen har ikke kjennskap til hekkelokaliteter for rovfugl innenfor influensområdet. Kongeørn hekker i dag ca. 1 km fra unna prosjektområdet. NVE vurderer derfor at en utbygging vil ha liten virkning på eventuelle rovfugler som bruker området til næringssøk utover forstyrrelser i anleggsperioden.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Malme og Røshol kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Artskart, Lakseregisteret og Naturbase. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Malme og Røshol kraftverk finnes naturtypen fossesprøytzone (lokal verdi, C), rødlisteartene ål (kritisk truet, CR), oter (sårbar, VU) og hengelaven gubbeskjegg (nær truet, NT). Nedre del av Malmeelva er anadrom strekning, men uten reproduserende bestander av laks og sjørøye. Bestanden av sjørøret er hensynskrevende. En eventuell utbygging vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

NVE har også sett dette i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Området rundt Malmeelva er preget av forbygninger, veier, kraftledninger, industri, landbruk og massetak. Nærliggende elver er i liten grad regulert eller planlagt utbygd. Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 knyttet til kraftutbygging er vurdert, men er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Fylkesmannen vurderer at det er sannsynlig at ål kan vandre opp forbi fossene og foreslår bygging av coandainntak eller stans av kraftverket ved utvandring som et føre-var-tiltak. Det er registrert ål ved fiskeundersøkelsen i nedre del av elva og en opplysning om at en hytteeier skal ha fisket et eksemplar ved Gunilla. Lokale fiskere har fortalt til søker av de aldri har fått fangst av ål i vassdraget ovenfor Storfossen. På grunn av de begrensede virkningene på naturmiljøet mener NVE at den samlede belastningen ikke øker vesentlig med en eventuell konsesjon til Malme og Røshol kraftverk. Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og vi mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt for ål selv om den er kritisk truet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

Landskapet i prosjektområdet preges av elvas v-dal med to markerte fossefall med strykpartier mellom disse. På nært hold er fossefallene imponerende under flom. Fossene kan også skimtes fra Bjølset campingplass på motsatt side av Malmefjorden ved store vannføringer, men derfra er kulturlandskapet og fjorden mer framtrædende. Terrenget i nærmiljøet (influensområdet) er gjennomslått av veier, kraftledninger, skogbruk, industri og massetak som forringer det tidligere naturlandskapet og trekker landskapsverdien ned. Elva er forbygd nedenfor utbyggingsstrekningen. Langs elva går det sti og traktorvei. I følge søker foregår det lite friluftsliv langs elva som er stengt for fiske. Grunneierne driver med hjortejakt.

Naturvernforbundet uttaler at det går sti langs østsiden av elva og at det fins en gapahuk et stykke nedenfor Storfossen som brukes av skolen i området. Redusert vannføring vil gi mer lyd fra trafikken på fylkesveien, og en vil miste en del av naturopplevelsen med utbygging.

Søker mener at plassering av betongdam med sideinntak på en rolig strykstrekning i elva ovenfor Storfossen vil skjules av granskogen og ikke endre områdets karakter dersom hogsten i området begrenses. Fylkesmannen mener at inntaket bør ligge nedenfor Storfossen og har foreslått å bygge et

coanda-inntak. Etter NVEs oppfatning vil en slik plassering og utførelse gi et større terrenginngrep enn det som er omsøkt selv om landskapsverdien av selve fossen blir bevart.

Permanent atkomst til inntaket er planlagt med oppgradering og forlengelse av traktorveien langs rørtraseen, men det er også undersøkt en atkomst fra fylkesveien på østsiden av elva. For å få tilløpsrøret ut fra inntaksdammen må det enten sprenges ei fjellhulle i skråbratt terreng ved kanten av fossenakken eller bores hull gjennom Fosshaugen. Søker har vurdert begge alternativene som gjennomførbare, men påpeker at det forutsettes egnede geologiske forhold for boring.

NVE vurderer at boring av hull gjennom Fosshaugen og atkomst til inntaket fra fylkesveien vil gi vesentlig mindre terrenginngrep og ivareta landskapet ved Storfossen på en langt bedre måte enn ved å legge tilløpsrøret og atkomst til inntaket på ei fjellhulle. Graving/sprenging av grøft gjennom haugen vil gi et stort midlertidig inngrep. Vannveien vil ellers bli nedgravd/-sprengt langs traktorveien gjennom einerkratt, løvskog myr, og ravineterreng til et tidligere jorde der kraftstasjonen er planlagt med tre alternative plasseringer. Etter NVEs oppfatning vil rørtraseen revegeteres relativt raskt med tilbakelagt, naturlig markdekke slik at inngrepet over tid vil bli dempet. Av de tre plasseringene av kraftstasjonen som er utredet, mener NVE at alternativ 3 (mellom 1 og 2) vil ivareta kulturlandskapet ved Lillefossen og elva på en akseptabel måte selv om det blir beslaglagt noe større areal til atkomstvei enn for alternativ 1. Plassering av kraftstasjon kloss opptil Lillefossen i alternativ 2 vil kreve større inngrep i ravineterrenget og arealbeslag enn de to øvrige. Videre kan inntrykket av fossen bli noe forringet.

En utbygging som omsøkt vil redusere opplevelsesverdien av begge fossene når vannføringen ligger innenfor kraftverkets slukeevne. Slipp av minstevannføring vil i liten grad bidra til å dempe ulempene for landskapet ved fraføring av vann. Elva har imidlertid en meget dynamisk vannføring med krappe flommer som vil gi overløp et visst antall dager gjennom året. Fossene vil derfor fortsatt ha opplevelsesverdi i perioder med høyt tilsig.

Landbruk

Det er dyrket mark, massetak og plantet skog i prosjektområdet. Skogen er i alle hogstklasser, og tiltaket vil medføre hogst, også i områder med høy bonitet, tilveksten blir lavere. Inntil 18 dekar må avvirknes, hvorav noe areal er myrlandt. Søknaden opplyser at veibygging vil ikke gi tilgang til nytt hogstareal. NVE vurderer derfor at atkomstveien opp til tunnelpåhugget ikke trenger å bli permanent. Innmarka nede ved kraftstasjonsområdet brukes i dag til sauebeite som kan beholdes etter utbygging med unntak av noe areal som blir utnyttet til vei og tomt. Samlet forventes tiltaket å ha liten negativ påvirkning på landbruket.

Kulturminner

Fylkeskommunen opplyser at det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner i planområdet og sannsynligheten for funn vurderes å være lav. Nyere tids kulturminner fra krigen er ikke kartfestet. Under befaringen opplyste grunneiere at et gammelt steingjerde langs deler av rørtraseen dannet grense mellom innmark og utmark. Utbyggingen vil trolig ikke komme i konflikt med disse og restene av ei gammel bru ovenfor inntaket dersom det holdes god avstand mellom inngrep og kulturminner. NVE viser i likhet med fylkeskommunen til kulturminneloven § 8.

Konsekvenser av kraftlinjer

Kraftstasjonen er planlagt tilknyttet 22 kV-nettet med et 300 m (alternativ 1) eller 200 m (alternativ 2 og 3) langt luftstrekk. Et nytt luftstrekk i et område med flere kraftledninger fra før kan øke

kollisjonsfaren for fugl. Selv om området neppe har rødlistearter som hekker i området, mener NVE at jordkabel vil være et bedre alternativ for både fugl og landskap i nærområdet til elva.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell bygging av Malme og Røshol kraftverk vil gi 6,2 GWh (alternativ 3) i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Malme og Røshol kraftverk kunne styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Samlet belastning

Samlet belastning utgjør her de samlede konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte utbyggingsprosjekt kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser. Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbyggingen i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart fram i forarbeidene til vannressursloven i Ot.prp. nr. 39 (1998-1999), side 105 og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk, samt i naturmangfoldloven § 10.

Det er i dag ingen kraftverk i kommunen eller energianlegg utover regionalnett og lokalt distribusjonsnett med tilhørende trafoer. Bergverksbedriften Omya Hustadmarmor AS i Elnesvågen har regulert Langvatnet for å sikre vannforsyningen til anlegget. NVEs atlas viser at det ikke er omsøkt andre nye kraftverk. Samlet belastning blir derfor ikke tema i vurderingen om det kan gis konsesjon.

Oppsummering

En utbygging vil gi om lag 6,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon med utløp fra kraftstasjonen på kote 51 (alternativ 3). Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-2014) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE registrerer at ingen av høringspartene går imot at det gis konsesjon med prosjektilpasninger og vilkår som ivaretar forholdene til anadrom fisk og ål og som avbøter ulemper for lokalt viktige naturtyper og rødlistet lav i kategorien nær truet. Bygging av fisketrapp kreves eller nevnes som positivt for allmenne interesser i og langs vassdraget.

NVE har i vedtaket lagt vekt på at nedre del av Malmeelva er anadrom strekning. På utbyggingsstrekningen finnes naturtypene elveleie og fossesprøytzone som begge har lokal verdi, og hengelaven gubbeskjegg (nær truet, NT). Ulempene for naturmangfoldet kan etter vår oppfatning avbøtes med prosjektilpasning, omløpsventil i kraftstasjonen og slipp av minstevannføring.

NVE vurderer at selv om bygging av fisketrapp kan øke anadrom strekning, mener vi dette ikke kan knyttes til spørsmålet om det kan gis konsesjon. Etablering av fisketrapp vil være en egen prosess.

Området rundt Malmeelva er preget av forbygninger, veier, kraftledninger, industri, landbruk og massetak og er lite brukt til friluftsliv. En utbygging med inntak ovenfor Storfossen vil redusere opplevelsesverdien av begge fossene når vannføringen ligger innenfor kraftverkets slukeevne. Elva har

imidlertid en meget dynamisk vannføring med krappe flommer, og fossene vil derfor fortsatt ha landskapsverdi i perioder med høyt tilsig.

NVE mener at ulemperne for allmenne interesser ved en utbygging kan avbøtes i tilstrekkelig grad slik at det kan gis konsesjon til Malme og Røshol kraftverk. Samtidig vil tiltaket gi ny, fornybar energi og kan bidra til lokal aktivitet og næringsutvikling.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Istad Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Malme og Røshol kraftverk etter alternativ 3. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Istad Kraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 300 m 22 kV luftlinje til eksisterende linjenett. Normalt bygges en slik linje som her i medhold av netteiers områdekonsesjon. Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket. NVE er av den oppfatning at tilknytningen må bygges som jordkabel for å unngå nye luftspenn i området.

Istad Nett AS eier eksisterende linje og har varslet at den har kapasitet til å motta effekten og kraften fra Malme og Røshol kraftverk. I en prosjektrapport datert 14.01.2014 har netteier kalkulert størrelsen på anleggsbidraget som må betales for tilknytning av kraftverket. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Istad Kraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til laks- og innlandsfiskloven

Fylkesmannen opplyser at det er ikke nødvendig med behandling av søknaden etter laks- og innlandsfiskloven dersom kraftstasjonen plasseres som i alternativ 2.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnytt

av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	m ³ /s	1,9
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,12
5-persentil sommer	m ³ /s	0,09
5-persentil vinter	m ³ /s	0,14
Maksimal slukeevne	m ³ /s	3,8
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	200
Minste driftsvannføring	m ³ /s	0,4

Søker foreslår å slippe minstevannføring tilsvarende 5-persentilene for sommer- og vintervannføring. Kommunen uttaler at minstevannføringen må fylle elva ved lav vannføring. Fylkesmannen har ikke foreslått verdier for minstevannføring. NJFF Møre og Romsdal og Fræna jeger- og fiskerforening krever minstevannføring, men har ikke spesifisert hvor stort vannslippet skal være.

NVE mener at det må slippes minstevannføring hele året slik at kulper og rolige partier av elveleiet får tilstrekkelig gjennomstrømning og vanddyp for å ivareta livsmiljøet til fisk og oter. Behovet for fuktighet til vegetasjonen langs elva er størst i vekstsesongen. Derfor vurderer NVE at minstevannføringen må settes noe større om sommeren enn det søker har foreslått. Om vinteren er det vanligvis oftere overløp enn i sommersesongen slik at minstevannføringen kan settes litt lavere enn søkers vurdering. Sammen med lokaltilsig på utbyggingsstrekningen vil minstevannføring og overløp etter vår oppfatning sikre stor nok vannmengde og fuktighet det biologiske mangfoldet som berøres av en utbygging. Flommer vil fortsatt jevnlig over året vil spyle og skylle over hele bredden av elveleiet også etter at kraftverket er kommet i drift.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 140 l/s i tiden 1. mai - 30. september og 90 l/s resten av året. I forhold til søknaden vil dette ikke redusere produksjon i særlig grad. Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

For å unngå stranding av fisk i Malmeelva ved eventuelt utfall eller rask nedkjøring av kraftverket skal det installeres omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne. Ved vannforbruk i kraftverket mindre enn omløpsventilens kapasitet skal omløpsventilen åpne for vannmengden som går gjennom turbinen ved utfall. Omløpsventilen skal fungere slik at vannføringen nedstrøms kraftverket reduseres over så lang tid at fisk ikke strander. Den skal koples til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet ”Forholdet til energiloven”.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	Alternativ 3
Inntak	Inntaksdammen skal plasseres ved kote 115 i tråd med det som er oppgitt i søknaden. Atkomst etableres fra fylkesvei 64 på østsiden av elva som vist i vedlegg 5 i revidert notat datert 11.08.2014. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Øvre del av vannveien. ca. 200 m, skal gå i tunnel gjennom Fosshaugen og ellers nedgravd/-sprengt rør i god avstand fra elva som vist i revidert notat og vedlagte kart. Traseen skal ta hensyn til gammelt steingjerde som markerer grense mellom inn- og utmark.
Kraftstasjon	Alternativ 3, med utløp på kote 51 som vist i figur 5 og atkomstvei som vist i vedlegg 5 i revidert notat. Det skal bygges en omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne jf. merknader til post 1. Det må legges fram dokumentasjon til NVEs miljøtilsyn på at omløpsventilen fungerer etter hensikten før anlegget kan settes i drift.

Største slukeevne	Revidert notat oppgir 3,8 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	Revidert notat oppgir 0,4 m ³ /s.
Installert effekt	Revidert notat oppgir 2,1 MW.
Antall turbiner/turbintype	Revidert notat oppgir 2 Francisturbiner.
Vei	Permanente veier til kraftstasjon og inntak bygges som vist i vedlegg 5 i revidert notat. Midlertidig anleggsvei etableres langs vannveien opp til tunnelpåhugg.
Avbøtende tiltak	Minstevannføring skal slippes fra inntaksdammen slik at det i hovedsak renner i kløfta ved Storfossen som vist på bilder med naturlig lav vannføring i vedlegg 4 i søknaden.
Annet	Plassering av massedeponi og bruk av masser må avklares med kommunen, slik at dette er klart før godkjenning av detaljplanen. Anleggsarbeid skal gjennomføres med henblikk på å unngå skadelig partikkelavrenning til elva, og særlig i gyttesongen for laks.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer, kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Vi minner om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3). *Post 8: Terskler m.v.*

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

Kart som viser utbyggingsalternativ 3 med atkomst til inntak fra fylkesvei 64.

